

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Rapport

Import fra utviklingsland

Gjennomgang av ordningen for generelle tollpreferanser for import av varer fra utviklingsland (GSP-ordningen)

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Rapport

Import fra utviklingsland

Gjennomgang av ordningen for generelle tollpreferanser for import av varer fra utviklingsland (GSP-ordningen)

■ Rapport fra en arbeidsgruppe ledet av
Utenriksdepartementet,
med deltagelse fra Finansdepartementet,
Fiskeri- og kystdepartementet,
Fornyings-, administrasjons- og kirke­departementet,
Landbruks- og matdepartementet og
Nærings- og handelsdepartementet, samt
Direktoratet for utviklingshjelp,
Statens Landbruksforvaltning og
Toll- og avgiftsdirektoratet.

Seksjon for WTO og OECD, Avdeling for Europa og handel
Utenriksdepartementet

Innhold

1. Innledning..	5
2. Utviklingstrekk.	5
2.1. Norges import fra utviklingsland.	5
2.2. Endringer i DAC-listen.	6
2.3. Frihandelsavtaler.	7
2.4. Avtaleverket med EU.	7
3. GSP-ordningens landdekning.	7
3.1. Behandlingen av mellominntektslandene.	7
3.2. anbefalinger.	8
4. Behandlingen av Botswana, Namibia og Swaziland.	9
4.1. anbefalinger.	9
5. Tollpreferanser for landbruksvarer.	9
5.1. Kjøtt.	9
5.2. Melk, meierivarer og egg.	10
5.3. Honning.	10
5.4. Planter/blomster, grønnsaker, frukt og nøtter.	10
5.5. Korn, mel og kraftfôr.	10
5.6. Bearbeidede landbruksvarer.	10
5.7. Forbedringer av tollpreferansene for landbruksvarer.	11
5.8. Kvoter.	11
5.9. Individuell tollnedsettelse for nisjeprodukter.	12
5.10. anbefalinger.	12
6. Tollpreferanser for industrivarer.	12
6.1. anbefalinger.	13
7. Offentlige og private standarder.	13
7.1. Mattrygghet.	13
7.2. Tekniske standarder.	13
7.3. Private standarder.	13
7.4. anbefalinger.	14
8. Administrative forhold.	14
8.1. Iverksettelse av GSP-ordningen.	14
8.2. Overvåkning/sikkerhetsmekanismen.	14
8.3. Informasjon	14
8.4. anbefalinger;	14
Vedlegg 1. DAC-listen over godkjente mottakere av offisiell bistand (2011-2013).	15
Vedlegg 2. Endringer i DAC-landgrupper 2006-2011.	16
Vedlegg 3. Foreslåtte endringer i GSP-ordningen for landbruksvarer.	17

1. Innledning.

Den norske ordningen for generelle tollpreferanser for import av varer fra utviklingsland (Generalized System of Preferences – GSP) innebærer at varer fra utviklingsland ilegges lavere toll. Formålet er å øke utviklingslandenes eksportinntekter som et bidrag til økonomisk og sosial utvikling. Ordningen er hjemlet i et unntak fra prinsippet om likebehandling i regelverket i Verdens handelsorganisasjon (WTO). Den norske GSP-ordningen ble etablert i 1971.

Det er foretatt en rekke gjennomganger og endringer i den norske GSP-ordningen gjennom årene. En av de viktigste endringene var innføringen av tollfrihet for alle varer fra de minst utviklede landene (MUL) i 2002 («nulltollordningen»).

De siste endringene ble gjennomført fra 1. januar 2008. Det ble besluttet at GSP-ordningen skulle omfatte land på OECDs liste over godkjente bistandsmottakere («DAC-listen»). I tillegg ble nulltollordningen utvidet til å omfatte 14 lavinntektsland med mindre enn 75 mill. innbyggere, slik at ordningen dermed omfattet i alt 64 land. En oversikt over endringene fremgår av St. prp. 1 (2007-2008) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

I 2011 besluttet Utenriksdepartementet å igangsette et arbeid for å vurdere erfaringene med de endringer som var gjort, samt vurdere ytterligere tiltak for å stimulere til økt import fra utviklingsland. Som et ledd i dette arbeidet ble det våren 2011 utlyst midler til en studie som etter en åpen anbudskonkurranse ble gitt i oppdrag til Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI). NUPIs rapport («Norsk handel med de fattigste – mellom profit og utviklingspolitikk») ble publisert i januar 2012.

Våren 2012 inviterte Utenriksdepartementet berørte departementer til å delta i en interdepartemental gruppe for å vurdere erfaringer og mulige forbedringer i GSP-ordningen. Arbeidet har vært ledet fra WTO/OECD-seksjonen i Utenriksdepartementet. Representanter for Finansdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet, samt Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD), Statens Landbruksforvaltning (SLF) og Toll- og avgiftsdirektoratet (TAD) har deltatt i arbeidet.

Rammen for gruppens arbeid er Regjeringens politikk slik den kommer til uttrykk i Regjeringens politiske plattform og meldinger og proposisjoner til Stortinget på de ulike politikkområdene.

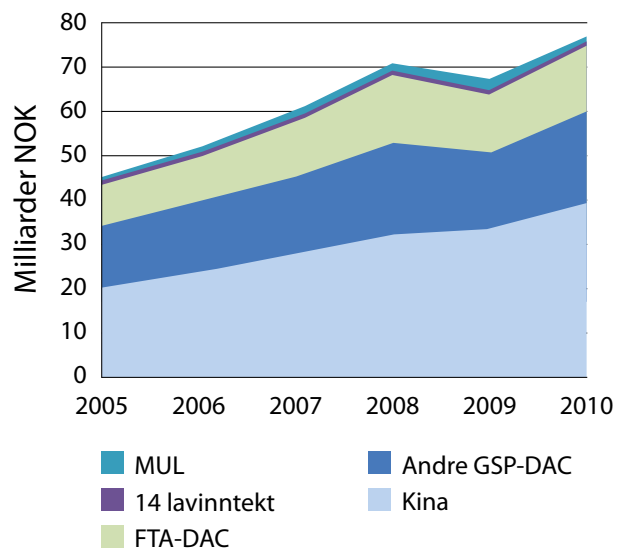
2. Utviklingstrekk.

2.1. Norges import fra utviklingsland.

Det er vanlig å skille mellom to typer varer; på den ene siden *landbruksvarer* og på den andre siden ikke-landbruksvarer, på norsk ofte omtalt som *industrivarer*¹.

For de aller fleste *industrivarer* er importen til Norge tollfri fra alle land, hvilket betyr at utviklingslandene stiller på lik linje med alle andre land og derfor heller ikke kan nyte godt av noen preferanse. Unntaket er enkelte tekstiler og klær der gjenværende tollsatser for «ordinære» utviklingsland² er fra 7 til 13,7 %. For disse varene nyter de aller fattigste landene godt av en konkurransefordel som følge av nulltoll-ordningen.

For *landbruksvarer* har Norge tollfrihet for drøyt 1/3 av varene, mens sensitive varer som kjøtt, melkeprodukter, kornprodukter og visse planter/grønnsaker/frukt beskyttes av høye tollsatser. For de sensitive varene gir nulltoll-ordningen de fattigste landene en preferansemargin på inntil flere hundre prosent, mens preferansemarginen for ordinære GSP-land er vesentlig mer beskjeden, som regel 10-15 %.

Figur 1. Import fra utviklingsland 2005-2010 i mrd kroner. Kilde: NUPI.

Figuren er hentet fra NUPIs rapport og viser utviklingen i importen fra ulike grupper av utviklingsland de senere år. Importen fra Kina har økt raskest, etterfulgt av ordinære utviklingsland og utviklingsland som Norge har inngått frihandelsavtale med.

1 Industrivarer omfatter med andre ord også fisk og fiskeprodukter.

2 Dvs. alle utviklingsland som er omfattet av GSP-ordningen, men som ikke nyter godt av toll- og kvotefri adgang.

Importen fra Kina utgjorde i 2010 over halvparten av Norges import av varer fra utviklingsland. Det meste av importen fra Kina, med unntak av enkelte tekstilvarer, er imidlertid varer som ikke er tollbelagt i utgangspunktet og hvor tollpreferansene derfor ikke har noen stor betydning for handelsstrømmene.

Når det gjelder landbruksvarer har det vært en særlig kraftig vekst i importen av innsatsvarer til fiskefôr fra Brasil og Peru, og en økning i importen av kjøtt fra Botswana og Namibia som følge av tollfrie importrammer og kvoter.

Importen fra nulltoll-landene har generelt hatt en svak økning i perioden. For landbruksvarer har imidlertid de endringene som ble iverksatt i GSP-ordningen fra 2008 på enkelte områder hatt en positiv effekt. Et eksempel er lavinntektslandet Kenya som har opparbeidet en betydelig roseeksport etter at landet ble omfattet av nulltollordningen. Denne eksporten har til dels gått på bekostning av importen fra MUL-landet Tanzania.

For øvrig er det noen få enkeltprodukter som har hatt en positiv utvikling, herunder sukkererter fra Guatemala og honning fra Etiopia og Zambia. For industrivarer er det tekstiler og klær fra Bangladesh som dominerer importen fra nulltoll-landene.

NUPIs rapport viser at mye av importen til Norge er indirekte. Størrelsen på det norske markedet tilsier at handelsvolumet på enkelte varer ikke er stort nok for at varepartiene sendes direkte til Norge, slik at varepartier f.eks. passerer gjennom nederlandske havner på vei til Norge. En del av transithandelen skyldes geografi, transport, logistikk og nødvendige handelsoperasjoner.

Samtidig viser rapporten at prispåslagene blir store, og at profitten havner andre steder enn hos eksportøren ved indirekte import. Rapporten indikerer at dette kan skyldes svak konkurranse i Norge, og ren profitt til handelsaktørene. Mange eksportører tilegner seg dessuten ikke kunnskap om Norge og norske markedsforhold når mye av handelen skjer indirekte. Mer informasjon direkte til eksportørene er dermed et element i en politikk for mer direkte handel.

Basert på målsettingen om å øke importen fra de fattigste landene kan det sies at endringene i GSP-ordningen i 2008 gav visse positive resultater. Det er likevel riktig at selv en tollpreferanse på flere hundre prosent for de aller fattigste landene ikke alltid er tilstrekkelig for å få økt import, og det er bare i helt spesielle tilfeller at det har vært mulig å utvikle handel med et interessant kommersielt volum.

NUPI-studien viser at handel er avhengig av en rekke forutsetninger som kvalitet og pris, leveringssikkerhet, transport og logistikk, offentlige og private standarder, organiseringen av handelsstrømmene og støttestrukturer f.eks. knyttet til tolladministrasjon, havnemyndigheter, handelsfinansiering mv.

I de aller fattigste landene er det slike grunnleggende «tilbudssideproblemer» som gjør at de ikke håndterer krav til kvalitet, leveringssikkerhet og standarder, og som derfor er det viktigste hinderet for å utvikle eksport av varer til land som Norge. Suksesshistoriene, som f.eks. blomster fra Kenya, viser riktignok at nye markedsmuligheter også gir incentiver til å løse utfordringene på tilbudssiden. Skal man lykkes med målsettingen om å øke importen fra de fattigste landene synes det likevel nødvendig å supplere tiltakene gjennom GSP-ordningen med målrettet innsats mot beskrankingene på «tilbudssiden» gjennom vårt utviklingssamarbeid («Aid for Trade»).

2.2. Endringer i DAC-listen.

Fra og med 2008 har GSP-ordningen vært basert på OECDs offisielle liste over mottagere av bistand (DAC-listen, ref Vedlegg 1). Landene deles her inn i ulike inntektsgrupper:

- Minst utviklede land (MUL – Least Developed Countries)
- Lavinntektsland (LIC – Other Low Income Countries)
- Lavere mellominntektsland (LM – Lower Middle Income Countries)
- Øvre mellominntektsland (ØM – Upper Middle Income Countries)

Siden forrige gjennomgang har det foregått endringer i landgruppene. DAC-listen ble revidert i 2008 og 2011. Land har gjennomgående rykket oppover til høyere inntektsgrupper (ref Vedlegg 2). Denne utviklingen skaper utfordringer dersom preferansefordelene som gis gjennom GSP-ordningen ikke blir justert i henhold til de regler som gjelder for de ulike inntektsgruppene.

Resultatet er at land i samme inntektskategori blir forskjellsbehandlet. Det er i dag i alt 10 land som har graduert ut av MUL/LIC-gruppen, men som fortsatt nyter godt av tollfrihet på alle varer; 9 av landene er i kategorien lavere mellominntektsland, og ett land er i kategorien øvre mellominntektsland. Dette vil kunne skape reaksjoner fra land i samme inntektskategori som føler seg diskriminert, og systemet vil ikke være konsistent med de prinsipper som er lagt til grunn og som er forankret i WTOs rettspraksis som legger vekt

på at preferansebehandlingen skal være basert på objektive kriterier.

2.3. Frihandelsavtaler.

Norge har gjennom EFTA inngått 24 frihandelsavtaler med i alt 33 land, og et betydelig antall er på OECDs liste over mottagere av offisiell bistand.³ Hovedregelen er at land det inngås frihandelsavtale med blir tatt ut av GSP-ordningen.⁴ Ettersom utviklingen går i retning av stadig flere frihandelsavtaler med utviklingsland, blir frihandelsavtalene et viktigere instrument enn tidligere for utviklingslandenes adgang til det norske markedet.

Av de 54 landene og territoriene i gruppen av øvre mellominntektsland (ØM) har EFTA-statene allerede inngått frihandelsavtale med 15 land, mens det er innledet forhandlinger med eller er inngått samarbeidserklæringer med ytterligere 13 land, herunder de bilaterale forhandlingene med Kina.

I gruppen lavere mellominntektsland (LM) er det 40 land, hvorav EFTA-statene har etablert frihandelsavtaler med 5 land. Det pågår forhandlinger med eller er inngått samarbeidserklæringer med 9 land. Av størst betydning er forhandlingene med India, Indonesia og Vietnam. I tillegg må det forventes at ytterligere forhandlinger vil bli aktualisert i årene fremover.

Utgangspunktet for markedsadgang til Norge går i langt større grad enn tidligere via frihandelsavtalene. De fleste utviklingsland med et visst potensial for eksport til Norge vil med andre ord etter hvert være dekket av frihandelsavtaler, slik at GSP-ordningen vil ha betydning for færre land enn tidligere.

Konsesjonene som gis gjennom frihandelsavtalene er normalt minst like gode eller bedre enn det som gis gjennom GSP-ordningen for alle utenom MUL. I tillegg legger frihandelsavtalene til rette for økt handel mellom partene ved å skape stabile og forutsigbare rammevilkår for handel. Ettersom det er en sentral målsetting med frihandelsavtalene å sikre norsk næringsliv gode konkurranseforhold på andre markeder,

3 Utviklingsland Norge har inngått frihandelsavtaler med gjennom EFTA:

Øvre mellominntektsland (ØM): Mexico, Albania, Chile, Tunisia, Tyrkia, Botswana, Namibia, Sør-Afrika, Serbia, Jordan, Libanon, Makedonia, Montenegro (ikke i kraft), Peru og Colombia (ikke ratifisert).

Lavere mellominntektsland (LM): Egypt, Marokko, Det palestinske området, Swaziland og Ukraina. Land i MUL-gruppen: Lesotho.

4 Unntaket er SACU-landene som har beholdt GSP-preferansene parallelt med EFTA-avtalen.

er det behov for å ha noe å tilby fra norsk side i forhandlingene.

2.4. Avtaleverket med EU.

EØS-avtalen innebærer at Norge er en del av det indre marked. Avtalen gir også EU-landenes varer tollfrihet eller preferanser på det norske markedet.

For industrivarer fra EU er det ingen tollsatser inn til Norge. Det betyr at utviklingslandene som dekkes av den ordinære GSP-ordningen har dårligere markedsadgang til Norge for de varene innenfor tekstiler og klær som fortsatt er tollbelagt i GSP.

For landbruksvarer er handelen med EU regulert gjennom Artikkel 19 for basislandbruksvarer og gjennom Protokoll 3 for visse bearbejdede landbruksvarer. Disse instrumentene gir tollpreferanser til varer fra EU som i mange tilfeller er bedre enn de preferansene som gis «ordinære» utviklingsland gjennom GSP.

Utviklingen i avtaleverket med EU har med andre ord bidratt til å svække den relative verdien av GSP-ordningens preferanser.

3. GSP-ordningens landdekning.

Selv om det eksisterer alternativer, ser ikke gruppen noen tungtveiende argumenter for å gjøre endringer i det grunnleggende prinsipp om at GSP-ordningen baseres på DAC-listen. Det er imidlertid behov for å etablere klare rutiner for å håndtere endringer i DAC-listen som medfører at land blir flyttet til andre inntektskategorier. I NUPI-studien foreslås at land automatisk gradueres ut av nulltollordningen etter at landet har vært i en høyere landkategori i tre år.

3.1. Behandlingen av mellominntektslandene.

I NUPI-studien påpekes at overgangen fra å tilhøre gruppen som nyter godt av tollfrihet til å tilhøre gruppen som nyter godt av ordinære GSP-preferanser er svært stor. I mange tilfeller vil det dreie seg om en forskjell i tollsatsene på flere hundre prosent. I studien foreslås å opprette en tredje landkategori for gruppen av lavere mellominntektsland – som en slags «mellomstasjon» mellom nulltoll-status og ordinær GSP-status. Studien påpeker at denne gruppen av land også har svært mange fattige og at det derfor bør vurderes å gi LM-gruppen nesten like gode preferanser som nulltollgruppen.

Gruppen deler oppfatningen om at kombinasjonen av en overgangsordning og flere trinn på «preferansestigen» vil gjøre overgangen mindre dramatisk ved graduering til en høyere inntektskategori.

Når det gjelder overgangsordninger for land som er flyttet opp i en høyere inntektskategori, foreslås at preferansene for den nye gruppen først trer i kraft etter at landet har vært plassert i en høyere landgruppe to revisjoner på rad⁵.

For land som rykker ned i en lavere inntektskategori foreslås det at landet tilstås preferanser på linje med andre land i samme kategori ved første anledning etter at revisjon av listen foreligger. På denne måten unngår landet at de møter mindre gunstige betingelser enn land i tilsvarende landgruppe. Dette er særlig viktig da et land som kommer i en lavere inntektsgruppe må anses å være i en svært vanskelig situasjon⁶.

Landene som i dag omfattes av nulltollordningen er basert på DAC-listen fra 2006. Ovenstående innebærer at listen over land som omfattes av nulltollordningen justeres pr 1. januar 2013 i lys av endringene i DAC-listen i 2008 og 2011.

Gruppen har drøftet muligheten for å utvide nulltollordningen til også å omfatte lavere mellominntektsland med mindre enn 75 millioner innbyggere. I LM-gruppen er det imidlertid en rekke land som er langt mer konkurransedyktige enn de aller fattigste landene i MUL/LIC-gruppen. En utvidelse av nulltollordningen vil dermed undergrave nulltoll-landenes preferansefordeler, slik den forrige utvidelsen førte til en forskyvning av roseimporten fra Tanzania til Kenya. Med unntak av blomster har likevel ikke de fattigste landene vært i stand til å benytte seg av betydelige preferanser på mange landbruksvarer. Faren for at preferanseerosjon skal skade de fattigste landene er derfor i praksis begrenset. I LM-gruppen er det dessuten land som enten er eller kan bli svært konkurransedyktige eksportører av varer som er sensitive i Norge. Samlet sett vil gruppen derfor ikke anbefale en utvidelse av nulltollordningen til å omfatte land i LM-gruppen.

Gruppen ser imidlertid verdien av å etablere et mellemtrinn (heretter kalt «GSP pluss») der lavere mellominntektsland (LM) tilstås mer gunstig preferanser enn det som tilstås de ordinære GSP-landene i dag.

5 I praksis vil det bety at et land som var MUL i 2008, men som er flyttet opp i LM-gruppen i 2011 og 2014, først vil miste sin MUL-preferanser (dvs. nulltoll) fra og med 2015.

6 Land som rykker ned til MUL på listen i 2014 vil med andre ord kunne nyte godt av nulltoll fra og med 2015.

Dermed oppnås også en mykere overgang i vilkårene mellom landgruppene. På samme måte som nulltollordningen ble begrenset til land med mindre enn 75 millioner innbyggere ved forrige revisjon av GSP-systemet, vil gruppen tilrå at mellomtrinnet i preferansehierarkiet avgrenses tilsvarende⁷.

Totalt er det 40 land i gruppen av lavere mellominntektsland. Seks land har over 75 millioner innbyggere⁸ og faller utenfor «GSP-pluss», men beholder ordinær GSP-behandling. I tillegg har EFTA-statene avtale med 5 land i LM-gruppen som er tatt ut av GSP⁹. Resultatet er at «GSP-pluss» vil omfatte i alt 29 lavere mellominntektsland.¹⁰ Omfanget av preferansene for landene i «GSP-pluss» drøftes under varegjennomgangen i kapittel 5 og 6.

3.2. Anbefalinger.

- GSP-ordningens landdekning baseres fortsatt på DAC-listen.
- Hovedregelen om at land som inngår en frihandelsavtale blir tatt ut av GSP-ordningen videreføres.
- Det foreslås å etablere et nytt mellomnivå der preferansene skal være mer gunstig enn «ordinær» GSP-behandling, men mindre gunstig enn nulltollordningen. GSP-ordningen vil da bli basert på følgende struktur;
 - **GSP-ordinær**; Øvre mellominntektsland (ØM), samt lavere mellominntektsland og lavinntektsland med over 75 millioner innbyggere.
 - **GSP-pluss**; Lavere mellominntektsland (LM) med mindre enn 75 millioner innbyggere.
 - **GSP-null**; Alle minst utviklede land (MUL), samt lavinntektsland (LIC) med mindre enn 75 millioner innbyggere.
- For land som er flyttet opp i en høyere inntektskategori trer preferansene for den nye gruppen i kraft ved første årsskifte etter at landet har vært plassert i en høyere landgruppe to revisjoner på rad.
- For land som rykker ned i en lavere inntektskategori tilstås preferanser på linje med andre land i samme kategori fra og med første årsskifte.

7 Det er bred internasjonal aksept for å identifisere grad av fattigdom og økonomisk sårbarhet som brutto nasjonalinntekt (BNI) pr. innbygger. En tilleggsfaktor for å fastslå graden av sårbarhet, er befolkningsstørrelse. 75 millioner innbyggere er grensen FN legger til grunn for å identifisere hvilke av lavinntektslandene som regnes til de minst utviklede land.

8 Filippinene, India, Indonesia, Nigeria, Pakistan og Vietnam.

9 Egypt, Marokko, Swaziland, Ukraina og de Palestinske områder.

10 Armenia, Belize, Bolivia, Elfenbenskysten, El Salvador, Fiji, Georgia, Ghana, Guatemala, Guyana, Honduras, Irak, Kamerun, Kapp Verde, Republikken Kongo, Kosovo, Marshalløyene, Mikronesia, Moldova, Mongolia, Nicaragua, Papua Ny Guinea, Paraguay, Sri Lanka, Syria, Tokelau, Tonga, Turkmenistan og Usbekistan.

4. Behandlingen av Botswana, Namibia og Swaziland.

EFTA-statenes frihandelsavtale med Southern African Customs Union (SACU)¹¹ er et særtilfelle ved at Norge forpliktet seg til å videreføre GSP parallelt med frihandelsavtalen overfor samtlige SACU-land.

En av årsakene til denne spesielle ordningen var at Botswana og Namibia opprinnelig var tilstått vilkår gjennom GSP-ordningen som ga tollfrihet for nesten alle varer¹², dvs nesten tilsvarende MUL. Landene har beholdt disse vilkårene til tross for at begge landene nå er i den høyeste innteksgruppen (ØM). I 2009 ble Swaziland tilstått de samme vilkårene som Botswana og Namibia under GSP-ordningen¹³. Begrunnelsen var ønsket om likebehandling av små økonomier i det sørlige Afrika. Swaziland er i dag i den nest høyeste innteksgruppen (LM).

Denne særbehandlingen har historiske årsaker, men utfordringen er at ordningen innebærer en diskriminering av andre land på samme inntektsnivå. WTOs «rettspraksis» på området krever at preferansesystemet skal være basert på objektive kriterier. Da Norge presenterte de siste endringene i GSP-ordningen i WTO i 2008, ble hovedprinsippene om bruk av DAC-listen og begrensning av nulltoll-ordningen til MUL og LICs med mindre enn 75 mill. innbyggere anerkjent av medlemslandene. Derimot ble det stilt kritiske spørsmål til grunnlaget for særbehandlingen av Botswana og Namibia.

Gruppen er av den oppfatning at det av hensyn til GSP-ordningens robusthet er viktig med et forutsigbart og konsistent system som er godt forankret i eksisterende regelverk og rettspraksis i WTO. Systemet bør dessuten i størst mulig grad oppfattes som rettferdig og balansert, blant annet gjennom å tilstrebe tilnærmet likebehandling av land med like forutsetninger.

En avvikling av særbehandlingen behøver ikke føre til mindre gunstige importvilkår for de tre landene, ettersom frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og SACU kommer i tillegg til GSP-ordningen. Eksisterende markedsadgang for kjøtt via GSP-ordningen fra disse lan-

dene vil for eksempel kunne håndteres ved at det etableres nye kvoter innenfor rammen av frihandelsavtalen. For de tre landene vil dette ikke være uinteressant fordi frihandelsavtalen gir større forutsigbarhet, ettersom avtaleforpliktelsene ikke kan trekkes tilbake unilateralt på samme måte som GSP-preferansene.

4.1. Anbefalinger.

- Særordningen for Botswana, Namibia og Swaziland fjernes og behandlingen endres i samsvar med prinsippene i GSP-ordningen.
- Eksisterende markedsadgang for storfe- og sauekjøtt videreføres i GSP-systemet inntil denne kan erstattes av kvoter innenfor rammen av frihandelsavtalen med SACU.

5. Tollpreferanser for landbruksvarer.

For mange varer som ikke produseres i Norge, for eksempel tropisk frukt, nøtter, krydder mv. er tollsatsen null uansett hvor varen kommer fra. Anvendt tollsats er null for omkring 1/3 av alle landbruksvarene.

For varegruppene med stor norsk produksjon begrenses importen av et sterkt tollvern. Tollbeskyttelsen er høyest for kjøtt og kjøttvarer, meieriprodukter og korn-/fôrvarer. For grønnsaker og frukt er det vanlig med sesongbasert toll, slik at tollsatsene er høyere i de periodene norskproduserte varer er tilgjengelig. For de mest sensitive varene er preferansene gjennom GSP-ordningen 10 %, dvs slik at en vare med en normal tollsats på 40 kr vil få en tollsats på 36 kr. Preferansene varierer for øvrig fra 15 % til 100 %.

Gruppen har systematisk gjennomgått alle aktuelle varegrupper på landbruksområdet, bl.a. på grunnlag av importtall for alle tollinjer der importen i 2011 var over 10 millioner kroner. Hensikten har vært å søke å identifisere mulige forbedringer og tiltak som kan bidra til økt import fra utviklingsland.

5.1. Kjøtt.

Produksjon av storfekjøtt, svinekjøtt, sauekjøtt og fjørfekjøtt står sentralt i norsk landbrukspolitik, men det er et visst importbehov på enkelte sektorer som følge av at det produseres mindre i Norge enn det forbrukes. Årlig kjøttproduksjon ligger i overkant av 300 000 tonn, noe som tilsvarer over 95 % av det norske markedet. Det er imidlertid variasjoner mellom kjøttslagene, der storfekjøtt hadde en egenproduksjonsandel på

11 Botswana, Lesotho, Namibia, Swaziland og Sør-Afrika

12 Særordningen gir tollfrihet for alle varer unntatt korn, mel, fôrvarer og kjøtt. For storfekjøtt er det etablert et indikativt tak for tollfri import på 2700 tonn. I tillegg er det et indikativt tak på sauekjøtt fra Botswana, Namibia og Swaziland på 400 tonn.

13 For storfekjøtt er det etablert et indikativt tak for tollfri import fra Swaziland på 500 tonn

under 90 % i 2011, mens det for svinekjøtt generelt er en liten overproduksjon, men også noe begrenset import.

Det kan importeres 3700 tonn storfekjøtt innenfor rammen av indikative tak og kvoter fra Botswana, Namibia og Swaziland, samt 1084 tonn innenfor en WTO-kvotepåse som er åpen for alle land. I tillegg importeres ca. 300 tonn fileter årlig til full toll, noe som viser at tollvernet ikke er tilstrekkelig til å hindre import, og en økning av GSP-preferansen (som p.t. er 10 %) vil derfor ventelig føre til økt import.

Importbehov utover dette reguleres ved at tollsatsene blir administrativt nedsatt i en periode. Det importeres da ferske/kjølte skrotter for videre oppdeling/bearbeiding i Norge – og dette blir derfor i praksis importert fra nærliggende land.

5.2. Melk, meierivarer og egg.

Melkeproduksjon står i sentrum for norsk landbruksproduksjon og må anses som en svært sensitiv sektor. Forbruket av fersk konsummelk dekkes av nasjonal produksjon og egenproduksjonsandelen for andre meieriprodukter som smør og ost er over 90 %. Det er imidlertid en økende import av ulike meieriprodukter, herunder særlig ost fra EU som importeres både innenfor fremforhandlet kvote og utenfor kvote til full toll. Det er for øvrig lite konkurransedyktig produksjon av meieriprodukter i utviklingsland, noe som begrenser potensialet for slik import. Med stor norsk produksjon av egg de siste årene har det vært marginal import.

5.3. Honning.

Det norske forbruket er på omkring 1500 tonn, hvorav importen er ca. 500 tonn. Importen fra utviklingsland utgjorde i 2011 403 tonn, herunder fra Argentina (171 t), Etiopia (121 t), Kina (58 t), Zambia (43 t) og Nicaragua (10 t). Enkelte honningproduserende land har hatt problemer med å bli godkjent i henhold til EUs såkalte restmiddeldirektiv, men blant de største eksportørene til Norge er altså to MUL; Etiopia og Zambia, noe som viser at det er mulig å få til eksport også fra MUL. I tillegg til at MUL har nulltoll er det etablert en tollfri kvote på 192 tonn som er åpen for import fra alle GSP-land.

5.4. Planter/blomster, grønnsaker, frukt og nøtter.

Norskproduserte grønnsaker utgjør litt over halvparten av konsummarkedet, og har i et litt lengre tidsperspektiv hatt en fallende trend. Egenproduksjonsandelen

av norske konsumpoteter svinger med avlingsnivået og ligger rundt 70 %. Konsummarkedet for frukt og bær har en norskprodusert andel på under 5 %.

Variasjon av produkter og tollbeskyttelse er stor. Mange varer har nulltoll i utgangspunktet, mens sensitive varer er beskyttet med tildels høye tollsatter, samt sesongbaserte tollsatter.

Nulltoll-ordningen har lagt grunnlaget for stor import av avskårne blomster fra land som Kenya og Etiopia. En annen suksesshistorie er sukkererter som både importeres fra ordinære GSP-land som Guatemala og Peru, og fra nulltoll-land som Kenya, Zimbabwe og Zambia.

Gjennom de såkalte Artikkel 19-forhandlingene er EU tilstått tollfrihet for en rekke varer innenfor denne kategorien. Dette betyr at varer fra de ordinære GSP-landene har dårligere konkurransevilkår enn varer fra EU.

5.5. Korn, mel og kraftfôr.

Produksjonen av korn står sentralt i norsk landbrukspolitikk. Egenproduksjonsandelen av markedet for korn som råvare i kraftfôr- og matmelproduksjon varierer med avlingsstørrelsene fra år til år. Lave avlinger de senere år har ført til en nedgang i norskandelen målt i kvantum til rundt 57 %. I tillegg kommer en økende import av ferdige bakevarer, hvilket også øker importandelen i det totale kornforbruket.

Variasjonen i importbehovet innebærer at importen av korn reguleres nøye ved hjelp av kvoter og administrativt fastsatt tollsatt, der volum og tollsatt bestemmes på grunnlag av importbehov og prisforskjellen mellom verdensmarkedet og hjemmemarkedet.

Utviklingslandene er betydelige leverandører av ris og soyabønner, men dette er varer som ikke er tollbelagt når det brukes til menneskemat. For de vanlige kornsortene nyter GSP-landene en preferanse på 10 %, men importen kommer stort sett fra EØS-området og andre industriland.

Et spesielt tilfelle er fiskeolje til fiskefôr som i 2011 hadde en importverdi på over 1,2 milliarder kroner, hvorav omtrent ¼ kom fra GSP-land. Her gir GSP-ordningen i utgangspunktet 10 % preferanse, mens import fra EU har nulltoll.

5.6. Bearbeidede landbruksvarer.

Bearbeidede varer er en stor og sammensatt produktgruppe der sensitiviteten (og dermed tollsattene) hen-

ger nøye sammen med hvilke basisvarer som inngår i den ferdige varen. Bearbeidede varer av kjøtt er derfor like sensitive som ubearbeidet kjøtt.

Bearbeidede landbruksvarer omfattes av Protokoll 3 som gir mange bearbeidede varer fra EU lavere tollsatser enn tilsvarende varer fra andre land. Dette gir altså GSP-landene generelt dårligere vilkår enn EU.

En mulighet er å forbedre GSP-preferansene for de samme varene, slik at utviklingslandene får like gunstige konkurransevilkår som EU. Konsekvensene av dette er imidlertid ikke utredet. Blant annet henger preferansene som er gitt EU nøye sammen med den såkalte RÅK-ordningen som innebærer utgifter over statsbudsjettet til råvareprisutjevning.

5.7. Forbedringer av tollpreferansene for landbruksvarer.

Nivået på tollpreferansene er generelt fastlagt på grunnlag av en vurdering av varenes sensitivitet i lys av norske landbrukspolitiske målsettinger. En eventuell økning av nivået på preferansene bør derfor først skje etter at det er foretatt en grundig vurdering av mulige konsekvenser. Ettersom gruppen ikke har mandat til å foreta en slik bred konsekvensutredning, har gruppen drøftet mulige endringer i preferansene med utgangspunkt i vurderinger og gjennomganger som er foretatt i annen sammenheng.

Samtidig gis det prioritet til å forbedre vilkårene for «mellomgruppen» av lavere mellominntektsland med mindre enn 75 mill. innbyggere («GSP-pluss»).

I forhandlingene med EU om handel med basislandbruksvarer med hjemmel i EØS-avtalens Artikkel 19 er EU tilstått tollfrihet for visse blomster, stiklinger, grønnsaker, frukt, oljer og konserverte grønnsaker. Av disse produktene er det 49 tollinjer som ikke er tollfrie i GSP-systemet. Importverdien av disse varene var 1.1 milliarder i 2011. Det foreslås at «mellomgruppen» (GSP-pluss) tilstås tollfrihet for disse varene.¹⁴

Videre er det, som et ledd i forhandlingene i WTO, fremforhandlet en liste over såkalte «tropiske produkter» hvor det forutsettes enten nulltoll eller store tollreduksjoner. Listen er tenkt å inngå som en del av sluttresultatet av den såkalte Doha-runden, en forhandling som p.t. er preget av stillstand. Ettersom det allerede er foretatt en vurdering av konsekvensene av de aktuelle tollreduksjonene foreslås at den «tropiske listen» legges til grunn for å forbedre preferansene.

¹⁴ Se Vedlegg 3 (punkt 1) for en detaljert oversikt over hvilke varer som inngår.

Dette betyr at ytterligere 2 tollinjer foreslås tollfritt og at preferansen for 15 andre tollinjer økes til 50 prosent for «mellomgruppen» (GSP-pluss).¹⁵

Fiskeolje til dyrefôr: Det foreslås å øke preferansen fra 10 % til 100 %, det vil si full tollfrihet for import fra alle GSP-land.

Soyaoljekaker er en råvare i forproduksjonen. Importverdien i 2011 var ca. 250 mill. kroner, hvorav det meste allerede importeres fra utviklingsland. For om mulig å stimulere til enda høyere importandel fra utviklingsland foreslås det å øke GSP-preferansen ved administrative tollnedsettelse fra 10 % til 20 % (med bulkvarer kan selv moderate endringer påvirke handelsstrømmene). Gjøres gjeldende for alle GSP-land.

Korn. For å søke å vri mer av importen av korn til utviklingslandene, foreslås at GSP-preferansen på administrativt nedsatte tollsatser økes fra 10 til 20 prosent innenfor markedsordningen for korn. Gjøres gjeldende for alle GSP-land.

5.8. Kvoter.

I tillegg til at MUL har toll- og kvotefri adgang til det norske markedet, er det etablert flere tollfrie kvoter som er åpen for andre GSP-land.

For honning er det en kvote på 192 tonn som er åpen for import fra alle GSP-land. Et mulig tiltak kunne vært å øke denne kvoten noe, men det kan undergrave importen fra MUL som nyter godt av nulltoll. Dernest viser tallene at 80 % av importen av honning allerede kommer fra utviklingsland.

Som en del av GSP-ordningen er det tidligere etablert tollfrie kvoter for tre hermetiske kjøttprodukter; corned beef, skinke og tunge, samt fire hermetiske grønnsakprodukter; snittebønner, brekkbønner, erter og grønnsaksblanding. Enkelte av disse kvotene blir i liten grad utnyttet, delvis på grunn av endret forbruksmønster. Ettersom kvotene p.t. ikke utnyttes fullt ut er det ikke blitt vurdert å øke kvotevolumet på det nåværende tidspunkt. Det foreslås imidlertid å slå sammen kvoter, noe som kan gi importørene større fleksibilitet.

Melasse er en viktig råvare i forproduksjonen som dessuten produseres i stor grad i utviklingsland. Melasse importeres i dag fra bl.a. India og Pakistan og totalt import til Norge i 2011 var ca. 66 mill. kr. For å stimulere til økt import fra utviklingsland foreslås å

¹⁵ Se Vedlegg 3 (punkt 2) for en detaljert oversikt over hvilke varer som inngår. Dette er varer hvor dagens GSP gir preferanser på 10-15 %.

etablere en tollfri kvote på 40 000 tonn som er åpen for alle GSP-land.

5.9. Individuell tollnedsettelse for nisjeprodukter.

I takt med endringer i befolkningen og forbruksmønstre er det en økende import av ulike nisjeprodukter med opprinnelse i utviklingsland (eks. risnudler og hermetiske bambusskudd). Slike produkter omfattes gjerne av brede «sekkeposter» i tolltariffen som også kan omfatte mer sensitive produkter. Slike varer som ikke anses som sensitive gis imidlertid rutinemessig tollreduksjon/tollfrihet etter individuell søknad. Statens Landbruksforvaltning (SLF) behandler rundt 4000 slike søknader pr. år, og vedtaket om tollnedsettelse gjelder inntil 1 år av gangen.

Alternativet til systemet med individuell tollnedsettelse ville vært å dele opp varefortegnelsen i tolltariffen slik at man lettere kan skille mellom sensitive og ikke-sensitive nisjeprodukter. En slik oppdeling vil være arbeidskrevende, og vil dessuten føre til enda større kompleksitet i tolltariffen. Det bør imidlertid vurderes om det er mulig å gjennomføre forenklinger i systemet for å legge til rette for økt import fra GSP-landene. Det er videre viktig at muligheten for individuelle tollnedsettelse er godt kjent, og arbeidsgruppen vil anbefale at informasjonen om ordningen styrkes.

5.10. Anbefalinger.

For land i gruppene «GSP-ordinær» og «GSP-pluss» foreslås følgende endringer:

- Innenfor markedsordningen for korn vil GSP-preferansen på administrativt nedsatte tollsatser økes fra 10 til 20 %.
- For oljekaker av soya til dyrefôr vil GSP-preferansen på administrativt nedsatte tollsatser økes fra 10 til 20 %.
- Tollfrihet for fiskeolje til dyrefôr.
- Det opprettes en tollfri GSP-kvote for melasse på 40 000 tonn.
- Kvote for hermetisk tunge og hermetisk skinke slås sammen.
- Kvote for hermetiske erter, snittebønner og brekkbønner slås sammen.

Det foreslås i tillegg følgende endringer som gjøres gjeldende for «GSP-pluss»¹⁶:

- Tollfrihet for tollinjer på grunnlag av «Artikkel 19»-listen.
- Tollfrihet for 2 tollinjer og 50 % tollreduksjon for 15 tollinjer på grunnlag av den «tropiske listen».

Andre spørsmål:

- I forbindelse med neste revisjon av Forskrift om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer vil LMD og SLF se på muligheten for å justere ordningen med individuelle tollnedsettelse for å legge til rette for GSP-import.
- Det vurderes tiltak for å forbedre informasjonen om muligheten for individuelle tollnedsettelse.

6. Tollpreferanser for industrivarer.

Norge har gradvis fjernet all toll på industrivarer, med unntak for enkelte klær og tekstiler. Forslag om eliminering av gjenværende toll har blitt reist flere ganger. Utviklingslandene betaler i dag over 80 % av industri-tollen. Generelt vil fjerning av tollsatser gi enklere rammebetingelser og frigjøre administrative ressurser for bedriftene. I tillegg kan det bidra til lavere importpriser, samt fremme den økonomiske gevinsten ved handel knyttet til utnyttelse av et lands relative fortrinn i produksjon av varer og tjenester.

Da spørsmålet om toll på industrivarer sist ble drøftet i forbindelse med revisjonen av GSP-ordningen i 2008, ble det fremholdt at de strenge opprinnelsesreglene var til hinder for at de fattigste landene kunne utnytte nulltoll-ordningen. Siden den gang er opprinnelsesreglene forenklet til fordel for spesielt MUL, slik at opprinnelseskriteriene er lettere å oppfylle. Dette svekker opprinnelsesargumentet for avvikling av toll av hensyn til de fattigste landene. NUPI-studien påpeker imidlertid at informasjonen om gjeldende opprinnelsesregler er vanskelig tilgjengelig.

Det kan også fremholdes at en avvikling av toll vil redusere preferansemarginen – og dermed konkurransefordelen – som nulltoll-landene nyter godt av, og som land som Bangladesh og Kambodsja har utnyttet til å øke sin eksport til Norge. På den annen side er de gjenværende tollsatsene relativt beskjedne, noe som tilsier at de fattigste landene neppe vil lide store tap hvis preferansene svekkes. Samtidig er det ønskelig å forbedre preferansene og dermed styrke eksportmulighetene for de «nest fattigste», det vil si gruppen av lavere mellominntektsland, også på industrivareområdet. Gruppen vil derfor tilrå at landene som omfattes av «GSP-pluss» tilstås tollfrihet for alle industrivarer.

¹⁶ Lavere mellominntektsland med færre innbyggere enn 75 millioner

6.1. Anbefalinger:

- Lavere mellominntektsland med mindre enn 75 millioner innbyggere («GSP- pluss») tilstås 100 % preferanse – dvs tollfrihet – for de industrivarene som fortsatt er tollbelagt.
- Det vurderes tiltak for å forbedre informasjonen om gjeldende opprinnelsesregler.

7. Offentlige og private standarder.

NUPI-studien dokumenterer at offentlige og private standarder er av stor betydning for handelen. Det hjelper lite med lave tollsatser dersom produktene ikke kan importeres som følge av at de ikke tilfredsstillende ulike krav og regler gitt i offentlige reguleringer, eller som stilles av aktørene i markedet.

7.1. Mattrygghet.

Det er gjerne reglene knyttet til mattrygghet, dyrehelse og plantehelse (SPS) som har fått størst oppmerksomhet knyttet til muligheten for import fra utviklingsland. De norske SPS-kravene er basert på og er fullt harmonisert med EUs regelverk, dog med unntak av plantehelse som ligger utenfor EØS-avtalen, men også her er kravene tilnærmet like. For eksportørene er det positivt at adgang til EU automatisk gir adgang også til det norske markedet.

For animalske produkter stilles strenge krav til gode SPS-systemer både på landnivå og virksomhetsnivå, og det utarbeides lister over hvilke land/virksomheter det er tillatt å importere fra. Dette innebærer at de fleste utviklingslandene i realiteten er utestengt fra EØS-markedet for animalske produkter.

For ikke-animalske produkter stilles det også strenge krav til mattrygghet, men enn så lenge er det ikke krav om listeføring av land og virksomheter.

Det har vært stilt spørsmål om regelverket for mattrygghet er for strengt. Gruppen besitter ikke kompetanse til, og ser det heller ikke som sin rolle, å vurdere dette.

Uansett innebærer tilknytningen til EUs system at Norge ikke har myndighet til ensidig å redusere SPS-kravene som stilles til tredjeland. Norge har heller ikke myndighet til å føre nye land og virksomheter på listen over godkjente eksportører av animalske produkter.

Gitt at dette systemet ligger fast vil innsatsen måtte rettes mot å gi teknisk assistanse for å hjelpe land og

virksomheter til å oppfylle kravene til mattrygghet. Arbeidsgruppen mener at det innenfor bistandsbudsjettet bør vurderes å avsettes mer midler til SPS-relaterte tiltak for å gjøre utviklingslandene i stand til bedre å utnytte de markedsmulighetene som GSP-systemet gir. Det bør også vurderes tiltak for å forbedre informasjon om kravene i regelverket.

7.2. Tekniske standarder.

De fleste varer må, for å kunne omsettes i Norge, tilfredsstillende ulike tekniske krav og krav til helse, miljø og sikkerhet som kan være krevende å oppfylle for en liten bedrift i et fattig land. Generelt må det forutsettes at offentlige reguleringer er fattet på et solid faglig grunnlag, og gruppen har ikke grunnlag for å reise spørsmål om konkrete krav og reguleringer innebærer unødige handelshindringer. Mulige handels effekter bør likevel være en integrert del av vurderingen når nye reguleringer og standarder utformes.

På generell basis anses det ikke hensiktsmessig å stille lavere krav til varer fra utviklingsland. Det vil neppe bidra til økt import dersom det fester seg et inntrykk av at varer fra utviklingsland holder lavere kvalitet eller innebærer større helserisiko enn varer med opprinnelse i et industriland. Utfordringene som høye standarder medfører for potensielle eksportører bør heller møtes med å bistå virksomheter til å tilfredsstillende eksisterende krav og standarder.

7.3. Private standarder.

NUPIs rapport omtaler den økende betydningen av private standarder. Kollektive standarder som Fairtrade og frivillige industristandarder er vel kjent fra før. Det nye er at bedriftene stadig oftere har omfattende egne regelsett (protokoller/kontrakter) som f.eks. kan omfatte miljøkrav, barnearbeid, arbeidsstandarder og andre etiske krav.

De private standardene reiser nye krav til eksportørene i utviklingsland. Standardene kan på den ene siden bidra til at terskelen blir høyere, noe som særlig rammer småbedrifter og handel med de dårligst stilte, og mangfoldet av ulike standarder kan skape utfordringer i seg selv. På den annen side antyder studien at private bedriftsstandarder også kan bidra til å oppgradere f.eks. miljø og arbeidsforhold i bedriftene og deres omgivelser.

I studien stilles spørsmål om mangfoldet av standarder er sunn konkurranse eller en uheldig jungel som bør reduseres ved hjelp av samordning eller harmonisering. Spørsmålet peker ut over rammen for gruppens arbeid, men det bør vurderes å styrke kunnskapen om

betydningen av private standarder som grunnlag for en bedre begrunnet drøftelse av eventuelle politikk-implikasjoner.

7.4. Anbefalinger:

- Det bør vurderes å styrke innsatsen via utviklings-samarbeidet for å bistå land og virksomheter til å oppfylle kravene til mattrygghet.
- Det bør vurderes tiltak for å forbedre tilgangen til relevant informasjon om gjeldende regler for mattrygghet.
- Det bør vurderes ytterligere utredninger av betydningen av private standarder.

8. Administrative forhold.

EU, Norge og de andre EFTA-landene har GSP-ordninger som varierer med hensyn til vareomfang, landlister og preferansenivå. En rekke materielle regler og administrative forhold er imidlertid identiske, og det samarbeides nært for å legge forholdene best mulig til rette for eksportører og importører.

Blant de aktuelle problemstillingene er EUs arbeid med å etablere et register over godkjente eksportører, det såkalte REX-registeret. REX skal registrere godkjente eksportører i en database innen 2017. Norge og Sveits vurderer å være med på dette.

I utgangspunktet skal et produkts GSP-opprinnelse ved innførsel til Norge dokumenteres ved fremleggelse av «formular A» utstedt av eksportøren i et GSP-land. For å være gyldig, må formularet være attestert av de kompetente myndigheter i GSP-landene. Deres varesendingens verdi ikke overstiger kr 100.000,-, er det nok med en fakturaerklæring fra eksportøren. TAD arbeider med ytterligere forenklinger, herunder å øke bruken av en såkalt opprinnelseserklæring, noe som vil forenkle den administrative belastningen for både eksportører, importører og myndigheter.

8.1. Iverksettelse av GSP-ordningen.

Iverksettelse av GSP-ordningen krever at myndighetene i eksportlandet gjennomfører visse formaliteter, herunder formidler godkjente stempel- og signaturprøver til norske myndigheter. Av Vedlegg 1 fremgår at det fortsatt er en rekke land som ikke har iverksatt Norges GSP-ordning. Det er ønskelig å få iverksatt ordningen for så mange land som mulig.

Toll- og avgiftsdirektoratet (TAD) har gjennomført opplæring og informasjonsvirksomhet om GSP-ordningen med sikte på å få den iverksatt i flest mulig land. Innsatsen har gitt resultater, og TAD er villig til å fort-

sette sin virksomhet, forutsatt nødvendig økonomisk støtte fra UD/NORAD. Norad og TAD er i dialog med sikte på å inngå en langsiktig avtale om slik informasjons- og rådgivningsvirksomhet i prioriterte land. I noen tilfeller vil norske ambassader kunne bistå lokale myndigheter med de nødvendige formalitetene.

8.2. Overvåkning/sikkerhetsmekanismen.

I 2008 ble de to forskriftene om overvåkning og sikkerhetsmekanisme, fastsatt av TAD og SLF, forenklet og samlet i en enkelt forskrift som administreres av SLF. Ordningen åpner for å innføre importbegrensninger under gitte vilkår. Så langt har ikke ordningen vært benyttet. Det er ikke identifisert behov for endringer av den eksisterende ordningen.

8.3. Informasjon

Den viktigste kilden til informasjon om GSP-ordningen er TADs hjemmesider. I tillegg har SLF og Mattilsynet mye relevant informasjon for eksportører og importører, men ikke alt er like lett tilgjengelig for aktører som ikke allerede har en viss kunnskap om gjeldende regelverk. Gjennom arbeidet med denne rapporten er det identifisert behov for bedre tilgjengelig informasjon om regelverk for mattrygghet, om ordningen med individuelle tollnedsettelse og om gjeldende opprinnelsesregler.

Når det gjelder informasjon på www.regjeringen.no og hjemmesidene til ambassadene er det et betydelig forbedringspotensial. Det synes å være behov for å se på helheten i informasjonstilbudet og muligheter for å forbedre dette.

8.4. Anbefalinger;

- Samordningen med andre EFTA-land og EU om administrative forhold videreføres med sikte på et mest mulig enhetlig og enkelt system.
- Det etableres et samarbeid mellom NORAD og TAD med sikte på å få GSP-ordningen iverksatt for flest mulig av landene på DAC-listen.
- Overvåknings- og sikkerhetsmekanismen beholdes uendret.
- UD tar initiativ til en gjennomgang i samarbeid med berørte departementer og etater av eksisterende informasjonskilder med sikte på å forbedre tilgangen til informasjon om GSP-ordningen og annet relevant regelverk.

Vedlegg 1. DAC-listen over godkjente mottakere av offisiell bistand (2011-2013).

Minst utviklede land (MUL)	Andre lavinntektsland (LIC)	Lavere mellom-inntektsland (LM)	Øvre mellom-inntektsland (ØM)
Afghanistan Angola Bangladesh Benin Bhutan Burkina Faso § Burundi § Cambodia Central African Rep. § Chad § Comoros § Congo, Dem. Rep. Djibouti § Equatorial Guinea § Eritrea § Ethiopia Gambia Guinea Guinea-Bissau § Haiti Kiribati § Laos Liberia Madagascar Malawi Mali Mauritania § Mozambique Myanmar Nepal Niger Rwanda § Samoa § Sao Tome and Principe § Senegal Sierra Leone § Solomon Islands § Somalia § Sudan Tanzania Timor-Leste § Togo Tuvalu § Uganda Vanuatu § Yemen § Zambia	Kenya Korea, Dem. Rep. § Kyrgyz Rep. South Sudan § Tajikistan § Zimbabwe	Armenia Belize § Bolivia Cameroon Cape Verde Congo, Rep. § Côte d'Ivoire El Salvador Fiji Georgia Ghana Guatemala Honduras India Indonesia Iraq Kosovo Marshall Islands § Micronesia, Fed. States § Moldova § Mongolia Nicaragua Nigeria § Pakistan Papua New Guinea Paraguay Philippines Sri Lanka Swaziland Syria § *Tokelau § Tonga Turkmenistan § Uzbekistan § Vietnam West Bank & Gaza Strip	<u>Albania</u> Algeria *Anguilla § Antigua and Barbuda § Argentina Azerbaijan Belarus § Bosnia & Herzegovina Botswana Brazil Chile China Colombia Cook Islands Costa Rica Cuba Dominica Dominican Republic Ecuador FYR of Macedonia Gabon Grenada § Iran Jamaica Jordan Kazakhstan § Lebanon Libya § Malaysia Maldives Mauritius Mexico Montenegro *Montserrat § Namibia Nauru § Niue § Palau § Panama Peru Serbia Seychelles § South Africa *St. Helena § St. Kitts-Nevis § St. Lucia St. Vincent & Grenadines § Suriname Thailand Tunisia Turkey Uruguay Venezuela *Wallis and Futuna §

Merket med * angir territorier og merket med § angir at GSP ikke er iverksatt.

Understreket og uthevet skrift og høyrestilt = Frihandelsavtale med EFTA-statene

Uthevet skrift og midtstilt = Pågående forhandlinger om frihandelsavtale.

Vedlegg 2. Endringer i DAC-landgrupper 2006-2011¹⁷.

Fra MUL:

Kapp Verde fra MUL til lavere mellominntektsland.

Maldivene fra MUL til øvre mellominntektsland.

Fra LIC til LM:

Kamerun, Kongo (Rep), Elfenbenskysten, Ghana, India, Moldova, Mongolia, Nicaragua, Nigeria, Pakistan, Papua Ny-Guinea, Usbekistan og Vietnam.

Fra LM til ØM:

Albania, Algerie, Aserbajdsjan, Bosnia og Herzegovina, Brasil, Dominikanske Republikk, Ecuador, FYR of Makedonia, Iran, Jamaica, Jordan, Kasakhstan, Kina, Kuba, Namibia, Niue, Peru, Surinam, Thailand, Tunisia, Wallis & Futuna.

Ut av DAC-listen:

Barbados, Kroatia, Mayotte, Saudi-Arabia, Trinidad & Tobago og Turks & Caicos.

¹⁷ GSP-revisjonen pr 1.1.2008 var basert på DAC-listen fra 2006. DAC-listen er senere revidert i 2008 og 2011.

Vedlegg 3. Foreslåtte endringer i GSP-ordningen for landbruksvarer.

1: Varelinjer hvor lavere mellominntektsland med under 75 millioner tilstås nulltoll

Varenummer	Norsk Varebeskrivelse	MFN – tollsats	EU -tollsats	Dagens GSP-tollsats	Ny tollsats GSP-pluss
06.02.10 2 2	--- saintpaulia, femtunge (<i>Scaevola</i>) og vrifrukt (<i>Streptocarpus</i>)	51,0 %	Free	43,3 %	0
06.02.10 2 3	--- krysantemum (<i>Dendranthema x grandiflora</i> , <i>Chrysanthemum x morifolium</i>) i tiden 1. april – 15. oktober	51,0 %	Free	43,3 %	0
06.02.10 2 9	--- andre	51,0 %	Free	43,3 %	0
06.02.30 1 1	--- i blomst	17,0 %	Free	14,4 %	0
06.02.30 1 2	---- i tiden 15. november – 23. desember	17,0 %	Free	14,4 %	0
06.02.30 1 3	---- i tiden 24. desember – 14. november	17,0 %	Free	14,4 %	0
06.02.40 0 2	-- grunnstammer	64,0 %	Free	-	0
06.02.40 0 3	-- stiklinger med rot, ikke i emballasje for detalj salg	64,0 %	Free	54,4 %	0
06.02.40 0 4	-- barrotsroser uten medium, ikke i emballasje for detalj salg	64,0 %	Free	54,4 %	0
06.02.90 3 9	----- ellers, også i samplantinger	75,0 %	Free	63,7 %	0
06.02.90 4 9	----- ellers, også i samplantinger	75,0 %	Free	63,7 %	0
06.02.90 5 9	----- andre	75,0 %	Free	63,7 %	0
06.02.90 6 0	---- ellers	75,0 %	Free	63,7 %	0
06.02.90 9 9	--- andre	75,0 %	Free	63,7 %	0
06.03.19 9 7	---- freesia i tiden 1. april – 30. november, iris, risp (<i>Limonium</i> , <i>Statice</i>), levkøy (<i>Matthiola</i>), påske-/pinselilje (<i>Narcissus</i>), også i blandede buketter o.l.	249,0 %	Free	211,6 %	0
06.03.19 9 9	---- andre, også i blandede buketter o.l	249,0 %	Free	211,6 %	0
07.02.00 4 0	- i tiden 15. oktober - 31. oktober	1,60	Free	1,36	0
07.03.90 0 3	--- i tiden 20. februar - 31. mai	6,66	Free	5,66	0
07.04.10 3 1	--- i tiden 15. oktober - 30. november	0,18	Free	0,15	0
07.04.90 9 3	--- savoykål i tiden 1. desember – 30. juni	9,16	Free	7,79	0
07.04.90 9 4	--- savoykål i tiden 1. juli – 30. november	9,16	Free	7,79	0
07.04.90 9 5	--- grønnkål i tiden 1. desember – 31. juli	9,16	Free	7,79	0
07.04.90 9 6	--- grønnkål i tiden 1. august – 30. november	9,16	Free	7,79	0
07.05.29 1 0	--- i tiden 1. april – 30. november	10,95	Free	9,31	0

Varenummer	Norsk Varebeskrivelse	MFN – tollsats	EU -tollsats	Dagens GSP-tollsats	Ny tollsats GSP-pluss
07.06.10 3 0	-- neper	0,80	Free	0,68	0
07.07.00 2 0	-- i tiden 1. november – 30. november	0,60	Free	0,51	0
07.10.80 9 4	--- brokkoli	0,80	Free	0,68	0
08.10.10 2 5	--- i tiden 10. september – 31. oktober	1,92	Free	1,63	0
11.08.11 9 0	---- ellers	0,54	Free	0,48	0
11.08.19 1 0	--- strykeristivelse	0,10	Free	0,09	0
15.07.90 9 0	-- annen	14,4 %	Free	7,2 %	0
15.12.19 9 0	--- annen	14,4 %	Free	7,2 %	0
15.12.29 2 0	---- faste fraksjoner	14,4 %	Free	7,2 %	0
15.12.29 9 9	---- annen	12,7 %	Free	6,3 %	0
15.14.99 9 0	--- ellers	14,4 %	Free	7,2 %	0
15.15.19 9 0	--- annen	14,4 %	Free	7,2 %	0
15.15.29 9 0	--- annen	14,4 %	Free	7,2 %	0
15.15.50 9 9	--- andre	14,4 %	Free	7,2 %	0
15.17.90 2 1	--- spiselige, flytende blandinger av vegetabiliske oljer	12,7 %	Free	6,3 %	0
15.18.00 9 9	-- ellers	12,7 %	Free	6,3 %	0
16.02.20 0 1	-- av lever av gjess eller ender	12,5 %	Free	11,2 %	0
20.01.90 6 1	---- søte pepperfrukter (<i>Capsicum annuum var. annuum</i>)	0,18	Free	0,15	0
20.05.40 0 3	--- ellers	0,20	Free	0,17	0
20.05.51 0 0	-- bønner, avskallede	1,50	Free	1,27	0
20.05.59 0 9	--- ellers	1,50	Free	1,27	0
20.08.19 0 0	-- andre, herunder blandinger	0,50	Free	0,45	0
20.08.97 0 1	--- utelukkende bestående av produkter som hører under kapittel 8	1,00	Free	0,85	0
20.09.12 1 0	--- tilsatt sukker eller annet søtningsstoff:	0,23	Free	0,23	0
20.09.12 9 0	--- ellers:	0,08	Free	0,08	0
20.09.39 9 1	---- tilsatt sukker	0,15	Free	0,15	0
20.09.39 9 9	---- ellers	0,15	Free	0,15	0

2: Varelinjer hvor lavere mellominntektsland med under 75 millioner tilstås 50 % preferanse

Varenummer	Norsk varebeskrivelse	Bundet ad-valor- em tollsats	Bundet spes. toll- sats	MFN - toll- sats	EU -toll- sats	Dagens GSP-toll- sats	Ny tollsats GSP- pluss
07.11.90 9 0	– grønnsaksblandinger, midlertidig konserverte, utjenlige til direkte forbruk	106,0 %	2,98	2,98	2,98	2,53	1,49
07.14.30 0 0	– jamsrøtter	318,0 %	1,74	1,74	1,74	1,56	0,87
07.14.40 0 0	– taroer	318,0 %	1,74	1,74	1,74	1,56	0,87
07.14.50 0 0	– yautia	318,0 %	1,74	1,74	1,74	1,56	0,87
07.14.90 0 0	– andre røtter og knoller	318,0 %	1,74	1,74	1,74	1,56	0,87
11.06.20 0 0	Mel av sago eller andre røtter fra posisjon 07.14	249,0 %	2,00	2,00	2,00	1,80	1,00
20.01.90 6 9	Grønnsaker konserverte med eddik – andre	223,0 %	12,92	12,92	12,92	10,98	6,46
20.01.90 9 1	Palmehjerter	223,0 %	12,92	12,92	12,92	12,92	6,46
20.01.90 9 2	Jamsrøtter, søtpoteter og liknende spiselige deler av planter	223,0 %	12,92	12,92	12,92	12,92	6,46
20.01.90 9 9	Frukt og røtter konserverte med eddik – andre	223,0 %	12,92	12,92	12,92	10,98	6,46
20.08.97 0 9	Frukt, nøtter og andre plant-edeler, konserverte på annen måte – andre blandinger	288,0 %	34,92	34,92	34,92	29,68	17,46
20.09.81 0 0	Tranebær eller tyttebærssaft	340,0 %	27,20	27,20	27,20	23,12	13,60
20.09.89 1 1	Solbærssaft – tilsatt sukker	180,0 %	14,62	14,62	14,62	12,42	7,31
20.09.89 1 9	Solbærssaft – ellers	180,0 %	14,62	14,62	14,62	12,42	7,31
20.09.89 9 5	Rips- eller stikkelsbærssaft	340,0 %	27,20	27,20	27,20	23,12	13,60

3: Ny tollfri GSP-kvot

Varenummer	Produkt	Kvot (tonn)
17.03.1010 17.03.9010	Suktermelasse, til dyrefor	40 000

4: Endring av tollfrie GSP kvoter

Varenummer	Produkt	Kvot (tonn)
ex 16.02.4100 ex 16.02.5009	Hermetisk skinke Hermetisk tunge	150
ex.20.05.4003/4009 ex 20.05.5901	Hermetiske erter Hermetiske snittebønner og brekkbønner	350

5: 20 % preferanse for GSP import innenfor markedsordningen for korn og kraftfôr ved administrative tollnedsettelse

Varenummer	Produkt
23.04.0010	Oljekaker av soya, til dyrefôr

6: Fiskeoljer til dyrefôr

For fiskeoljer til dyrefôr (varenumrene 1504.1011, 1504.2011 og 1504.3011) tilstås tollfrihet (tollpreferansen øker fra 10 % til 100 %) for import fra alle land i GSP-ordinær og GSP-pluss.

7: Import fra Botswana, Namibia og Swaziland

For eksisterende markedsadgang for import av storfekjøtt (varenumrene 0201.3001, 0201.3009, 0202.3001 og 0202.3009) videreføres GSP preferansen for tollfri markedsadgang for 2700 tonn fra Botswana og Namibia, og 500 tonn fra Swaziland.

For eksisterende markedsadgang for import av sauekjøtt (varenumrene 0204.1000, 0204.2100, 0204.2200, 0204.2300, 0204.3000, 0204.4100, 0204.4200, 0204.4300, 0210.9902 og 1602.9000) videreføres GSP preferansen for tollfri markedsadgang for 400 tonn fra Botswana, Namibia og Swaziland.

Utgitt av:
Utenriksdepartementet

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

ISBN-978-82-7177-893-4 B
Publikasjonskode: E-904 B
Omslagsillustrasjon: Enhanced Integrated Framework
Design: 07 Gruppen
Trykk: Departementenes servicesenter
10/2012 – opplag 50